Ügyszám: 1243/P/2009-3.

Tisztelt […] Úr!

Az Adatvédelmi Biztos Irodájához érkezett panaszbeadványában a BKV Zrt. adatkezelését kifogásolja. Arról érdeklődik, hogy mi az adatkezelés jogalapja, valamint arról, hogy miért a korábbi lakcímét tartja nyilván a cég.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 27. §-a értelmében bárki az adatvédelmi biztoshoz fordulhat, ha véleménye szerint személyes adatainak kezelésével, illetve a közérdekű adatok vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogainak gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem érte, vagy annak közvetlen veszélye fennáll, kivéve ha az adott ügyben bírósági eljárás van folyamatban.

Tekintettel arra, hogy Önt nem érte konkrét jogsérelem, az ügyben csak általános tájékoztatást áll módomban adni.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. §-ának 1. pontja szerint személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.

Az Avtv. 3. §-ának (1) bekezdése értelmében személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Az adatkezelést elrendelő törvény jelen esetben a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.), amely részletesen szabályozza, hogy ebből a nyilvántartásból kik és milyen csoportosításban igényelhetnek adatokat. Az Nytv. értelmében a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala végzi az állampolgárok adatainak központi nyilvántartását.

Az Nytv. szerint a nyilvántartás szervei az e törvényben meghatározott feltételekkel és korlátok között – a polgár, illetve jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet kérelmére, a felhasználás céljának és jogalapjának igazolása esetén – adatot szolgáltatnak. Az adatigénylő szervek a polgártól, illetőleg a nyilvántartástól csak azokat a személyes adatokat kérhetik, amelyekre jogaik érvényesítése, illetőleg feladataik ellátása érdekében törvény vagy törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben helyi önkormányzati rendelet feljogosítja őket.

A kérelmező a jogának vagy jogos érdekének érvényesítéséhez szükséges adat igénylésekor azt a tényt, illetőleg eseményt köteles igazolni, amely bizonyítja azt az adatfelhasználási célnak alapot adó kapcsolatot, amely az érintett polgár és közötte fennáll, vagy fennállt.

A BKV Zrt. pótdíjazási eseményeihez köthető tartozások igényérvényesítésének megítélése elsődlegesen nem adatvédelmi kérdés. Az eljárás azonban szükségszerűen tömeges adatkezeléssel is jár, és az esetlegesen megvalósuló adattovábbítások, valamint az érintettek információs önrendelkezési jogának gyakorolhatósága olyan kérdéseket vet fel, melyek az adatvédelem területére is tartoznak.

A BKV Zrt. tehát az Avtv. szerinti adatkezelő, amely az Avtv. 3. §-ának (1) bekezdése értelmében az utas személyes adatait az utassal szemben fennálló követelése érvényesítése érdekében az érintett utas hozzájárulásával kezeli.

Jogilag az utas és a közlekedési vállalat között egy szerződés jön létre, ezáltal amennyiben az utas bliccel, akkor szerződést szeg, de ez még nem jogosíthatja fel a közlekedési vállalatot, hogy ezt követően hatóságként lépjen fel. A BKV Zrt. utazási feltételei alapján mindazoknak, akik a BKV Zrt. közösségi közlekedési szolgáltatásainak bármelyikét igénybe kívánják venni,

felszállás előtt rendelkezniük kell érvényesíthető és az adott járatra felhasználható jeggyel, érvényes bérlettel, utazási igazolvánnyal, vagy a díjmentességet igazoló okmánnyal. Ha az utas érvényes jegy, bérlet vagy egyéb utazásra jogosító irat nélkül utazik, a jegyellenőr felajánlja a pótdíj helyszíni megfizetésének lehetőségét. Ha az utas nem kíván, vagy nem tud élni ezzel a lehetőséggel, akkor haladékot kér a BKV Zrt.-től a szolgáltatási díj későbbi megfizetésére. Ennek érdekében az adatait egy, a személyazonossága megállapítására alkalmas igazolványból a BKV Zrt. rendelkezésére kell bocsátania, melyek felvételre kerülnek. Az utas az aláírásával igazolja az adatfelvételt és az annak kezeléséhez adott engedélyt. Ennek alapján megindul a "pótdíjazási" folyamat. A jegyellenőr egy csekket ad át az utasnak, melyen az alappótdíj összege szerepel. Ha az utas nyolc naptári napon belül a pótdíjazás időpontjában érvényes, arcképes bérletet mutat be - kezelési költség megtérítése mellett - ügyét rendezettnek tekinti a BKV Zrt.

A BKV Zrt. utazási feltételei értelmében az elégtelen vagy érvénytelen jeggyel, bérlettel vagy igazolvánnyal rendelkező utas pótdíjfizetésre kötelezett. Az utazási feltételek értelmében kizárólag annak az utasnak a személyes adatai kerülnek felvételre, aki nem rendelkezik az említett okmányokkal. A személyes adatok felvétele céljából a BKV Zrt. jegyellenőre jogosult a szükséges hatósági igazolványba betekinteni. Ez esetben személyes adatait a hozzájárulása alapján kezeli a BKV Zrt.

Az utas személyes adatainak kezelésére tehát kizárólag akkor kerülhet sor, ha az érintett nem rendelkezik érvényesíthető és az adott járatra felhasználható jeggyel, érvényes bérlettel, utazási igazolvánnyal, vagy a díjmentességet igazoló okmánnyal.

Ha ezek a feltételek nem állnak fenn, azaz az utas személyes adatainak kezelése nem válik szükségessé egy esetleges igényérvényesítéshez, az adatkezelés az Avtv. 5. §-a szerinti célhoz kötöttség sérelme miatt jogellenesnek minősül. A célhoz kötöttség elve megkívánja ugyanis, hogy személyes adatok kezelésére csak akkor kerüljön sor, ha az valamely jog gyakorlásához, vagy kötelezettség teljesítése céljából elengedhetetlenül szükséges. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

A BKV Zrt. az általános polgári jogi elévülési időn belül, azaz öt évig tárolhatja jogszerűen az érintettek személyes adatait.

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény további, személyes adatok megőrzésére vonatkozó szabályokat tartalmaz. Számviteli bizonylat minden olyan a gazdálkodó által kiállított, készített, illetve a gazdálkodóval üzleti vagy egyéb kapcsolatban álló természetes személy vagy más gazdálkodó által kiállított, készített okmány (számla, szerződés, megállapodás, kimutatás, hitelintézeti bizonylat, bankkivonat, jogszabályi rendelkezés, egyéb ilyennek minősíthető irat) - függetlenül annak nyomdai vagy egyéb előállítási módjától -, amely a gazdasági esemény számviteli elszámolását (nyilvántartását) támasztja alá. /166. § (1)/

A könyvviteli elszámolást közvetlenül és közvetetten alátámasztó számviteli bizonylatot (ideértve a főkönyvi számlákat, az analitikus, illetve részletező nyilvántartásokat is), legalább 8 évig kell olvasható formában, a könyvelési feljegyzések hivatkozása alapján visszakereshető módon megőrizni. /169. § (2)/

Összefoglalva: a számviteli jogszabályok szerint a számlák szempontjából az adatmegőrzési idő 8 év, a kötelmi jogi igények elévülési ideje pedig 5 év. Az adatokat tehát adóhatóság felé történő elszámolás céljából, illetőleg a bíróság előtti esetleges jogvita esetén és eljárás céljából köteles a BKV Zrt. megőrizni.

Tájékoztatom továbbá, hogy Ön többek között az Avtv. 12. §-a alapján bármikor tájékoztatást kérhet személyes adatai kezelésére vonatkozóan az adatkezelőtől, azaz a BKV Zrt.-től, jogai megsértése esetén pedig az Avtv. 17. §-a alapján az adatkezelő ellen bírósághoz fordulhat.

Budapest, 2009. november 9.

Üdvözlettel,

Dr. Jóri András